

Posudek vedoucího práce

Počátky motorismu a létání v Ústí nad Orlicí a jejich sociální a kulturní dopad očima Karla Bíny a pamětníků

Monika Brettlerová

96 s. textu, 16 s. příloh

Téma působení nejrůznějších společenských a sportovních asociací v lokálním měřítku je v diplomových pracích zdá se velice oblíbené, a nejinak tomu bylo i v případě Moniky Brettlerové. Její badatelské úsilí, vedené důkladnou znalostí archivní pozůstalosti po Karlu Bínovi, průkopníku létání na orlickoústecku, směřuje i z těchto důvodů směrem k popisu „počátků motorismu a létání v Ústí nad Orlicí“ „očima Karla Bíny a pamětníků“. Název práce je to poněkud zavádějící, neboť text se sice opravdu pohybuje v Ústí nad Orlicí, leč rozhodně se neomezuje na „počátky“ (jakkoliv jeho časové vyznění směrem do druhé poloviny 20. století je poněkud rozpačité a v důsledku patrné pramenné nouze a nutnosti opřít se o nedostatečnou sekundární literaturu i poněkud „uspěchané“) a také není popisováno očima „Karla Bíny a pamětníků“, kteří v textu slouží spíše jako doplněk informacím získaným z objemných a někdy až příliš popisných pamětních knih místních spolků. Karel Bína pravda tvoří výjimku, ale bohužel o to více neorganickou, neboť autorka zjevně disponovala disproporčním množstvím materiálů k jeho osobě (včetně pamětí a deníků) a tento jinak jistě zasloužilý průkopník letectví tak v text i přes její veškerou snahu poněkud rozpačitě a osaměle ční, jsa vesměs oproštěn o jakékoliv začlenění do autorčina zkusného (byť chvályhodného) úsilí o zběžnou sociální analýzu popisovaných jevů.

Těmito jevy jsou, jak je patrné, související činnosti v podobě motorismu a létání, rozvíjející se nejprve v duchu doby na přelomu století jako více či méně dobrodružný koníček místních elit, sdružených v záhy vzniknuvších spolcích, a přerůstající v často až masovou zábavu, po druhé světové válce a obzvláště po roce 1948 organizovanou na stále více na centrální úrovni (zde je třeba ocenit autorčin poznatek o definitivním „zplebejšnění“ spolkové reality motorismu a létání v tomto období). Bohužel, text je do značné míry poplatný svým pramenům, především zmíněným pamětním knihám, a místy i značně závislý na sekundární literatuře (práce Josefa Havla obzvláště), a ve výsledku nepřilíží analytický, nýbrž spíše popisný ve vztahu k vývoji obou spolkových oblastí. Jejich sociální rozměr a provázanost, o analýze kulturní ani nemluvě, jsou bohužel v práci spíše naznačeny a je otázkou, zda je to nedostatkem pramenů či přílišným zaujetím autorky samotným popisem „příběhu“ jejich spolkových aktérů.

Bez ohledu na výše uvedené výtky je práce Moniky Brettlerové zajímavým přínosem do světa motoristického a leteckého spolkového života především v první polovině 20. století (jak již bylo zmíněno, v důsledku rostoucí torzovitosti pramenů, kterou nenahradily ani metodologicky neukotvené rozhovory s pamětníky, působí pasáže věnované především 60. až 80. letům snad až nedokončeně). Jako takovou je třeba ji hodnotit pozitivně. Místy problematičtější je i forma textu, především jeho jazyková podoba, jež má k dokonalosti a čtivost přece jen daleko, autorčino zaujetí pro téma však čtenáře dokáže přenést i přes tuto překážku. I z toho důvodu doporučuji práci Moniky Brettlerové k obhajobě.